

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Caput III. S. Pardulphi obitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
ANONYMO.

nominavit vel ob impiam doctrinam, vel gentis barbariem, vel denique quia non pauci pagani, qui antiquis suis ritibus adhuc adhaerebant, illis admixti erant.

p Apud Mabillonium minus apte legitur: deterior.

q Galliae provincia (l'Auvergne) inter Lemoices, Boios, Ruthenos et Gabalos.

r Quid ni haec fieri poterint citra miraculum?

s Vide lit. b hic.

t An Andegavensis episcopi? Vide num. 56 Comment. praevii.

u En disciplinae vocabulum pro corporis flagellatione usurpatum: quod tamen aliter exprimitur in codice Compendiensi: « Caepit (Lifra) minus carpentario vehementer minari: tunc » unus etc. » Mabillonius. Codici Compendiensi consonat apographum nostrum Suessionense. Ceterum eodem sensu vox ista accipitur in Legibus Longobardorum apud Baluzium in Capitularibus Regum Francorum tom. 1, col. 549 et alibi, ut apud Cangium videre est.

x Hinc habes Vitae auctorem S. Pardulpho supparem fuisse; quippe, cujus aetate, multi adhuc B superstitēs erant, qui eunas, de quibus anonymus paulo infra, infantis, a S. Pardulpho e sacro fonte suscepti, sponte moveri viderant.

y Biturix (Bourges) Galliae Aquitanicae civitas archiepiscopalis est. Alias legitur: Turonico, ut inquit Mabillonius.

z Contigit ea res probabilis anno 742. Vide num. 29 et binos seqq.

CAPUT III.

S. Pardulphi obitus.

Post septem
dierum mor-
bum

De miraculis beati Viri scribendo pauca perstrinximus: nunc de ejus transitu, prout Dominus per intercessionem ejus dederit, dignum est, ut aliquid dicamus. Beatus igitur Pardulphus, cum jam fere aetatis suae octoginta ageret annos, ea tempestate, qua praecelsus atque C illuster Major-domus Carolus regeret Franciam, a illuster quoque vir Chunoaldus a regeret Aquitaniam per permissum Caroli, Vir Dei canitiei splendore candidus, vultu angelico decorus, a bono opere nullo onere fatigatus, nulla gravitudine piger, nulla aetate ferus, nulla coecitate offensus, Dominum incessabiliter deprecabatur, ut vitae hujus cursum misericorditer finire, animamque suam cum praedestinatīs ad gloriam dignaretur collocare: mox dolore membrorum contactus ad lectum rediit, septemque dierum spatio carnis afflictionem ferens: adveniente autem die Dominica b, defectum corporis vicinamque mortem assignans, paululum obdormivit. Cumque a somno evigilasset, ait ad fratres, qui ei undique administrantes adsistebant: Cujus tubam vociferantem ad portam monasterii hac hora audivi? At illi cogitantes, quod sensu cogitandi caruisset, respondentes dixerunt: Oh sancte Pater! quid loqueris talia? Numquam te verba insana aut frustra loquentem audivimus: at ille respondens ait: Non insano: sed illam tubam, quam praecelarus vir Eudo ad significandum praedium tubare consuevit, vociferantem audivi. Quod illi audientes

patenter intellexerunt, quod sane chorus angelorum ejus animam esset suscepturus, atque ad aethera caelorum portaturus, dicente B. Paulo: Quoniam Dominus in jussu et in voce archangeli et in tuba Dei descendet de caelo.

20 Presbyter vero quidam, Scopilius * nomine, dum haec agerentur, in altera domo caligas ejus, quas idem beatus Vir operatus fuerat, suis pedibus lachrymabiliter dolendo et durissimis seipsum affligendo lamentis, nitebatur imponere. Tum Vir Dei voce, qua poterat, ait: Filii, quis est, qui caligas meas contingit, vel pedibus suis imponit? Fratres vero requirentes eas, in altera domo invenerunt praefatum presbyterum desuper lamentantem et turbam monasterii cum eo. Vespertinis autem horis jam transactis, multi circa lectum ejus flentes circumstantes dicentes: Eheu, grex derelicta! Quis nos a vipereis morsibus abstrahere poterit? Aut quis de saevientibus luporum dentibus liberare? Cur nos, Pater bone, derelinquis? Vel ubi jam ultra quaeremus tam angelicam doctrinam, aut quale pro te responsum dabimus, et quem respiciemus in loco basilicae, ubi stare consueveras? At ille vix, et ut poterat loqui, divinis exhortatus et consolans eos sermonibus, ait: Viriliter agite et confortetur cor vestrum et expectate Dominum. Ad eum accedite et illuminamini et facies vestrae non confundentur. Nihil vobis deerit, si timueritis Dominum, et non privabit bonis ambulantes in innocentia, ut merito aliquando audiat desiderabilem illam vocem Domini: « Venite, benedicti Patris mei, » percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi etc. »

21 Et cum haec loqueretur, flentibus populis, angelis gaudentibus, sancta illa anima carne soluta est. Eadem vero hora Theodenus, ejus discipulus, voces psallentium in caelo audivit, et concitus ad Virum Dei veniens, jam mortuum eum invenit, quem vivum paulo ante reliquerat. Tunc cum ingenti dolore erumpens in lachrymas aiebat: Vae nobis miseris et omni paene consolatione destitutis! Heu Pater! Quis non absentiam tuam dolere possit, cum tuarum virtutum bona in memoriam reduxerit? Oh nobilis Christi Confessor! quam suavis et dulcis, justus et pius, omni bono opere perfectus atque praecelarus, et qui semper sine defectu aut crimine ad caelestia anhelare consueveras, nunc immaculato spiritu angelorum caetibus admixtus, jam cum Christo regnas sine fine victurus. Postquam vero corpus ejus multitudo fidelium summa cum diligentia, ut mos est, ad sepeliendum eum tradidit, quidam vir; Berthicus * nomine, pessima rabie vexatus, ad ejus tumulum reverenter accessit. Tunc haec contuentes fideles, qui aderant, viri atque devoti, et miserimae illius compatientes insanie, vehementer ingemuerunt dolentes; cumque omnes pro eo ad Dominum effusas preces fecissent, mox sanus effectus, divina largiente clementia, cunctis gaudentibus, propriam ad domum remeavit: auxiliante Domino nostro Jesu Christo, qui cum aeterno Patre et Spiritu Sancto vivit et regnat Deus per infinita secula saeculorum. Amen.

ANNOTATA.

inter suorum
lacrymas
* al. Scubilius

E

c
moritur, et
accinentibus
angelis, ce-
lum petit.

F

* al. Berthe-
ricus

A ANNOTATA.

a Mortuus est Carolus anno 741. Chunoaldus Aquitanie ducatum acceperat anno 736: igitur intra binos illos annos obiit S. Pardulphus.

b Adde ex communi sententia diem obitus fuisse sextum Octobris; obiit S. Pardulphus anno 737, non 743, ut Coitius contendit. Vide num 32 et seqq. Comment. prævii.

c Matth. 25, v. 34.

AUCTORE ANONYMO.

DE S. EPIPHANIA VIRGINE

SANCTIMONIALI

TICINI IN INSUBRIA.

SYLLOGE.

J. B.

Sanctæ Virginis apud martyrologos memoria, elogium et hujus discussio.

B

FORTE SUB ANN. DCCXCV. S. Epiphania, in Ticinensi monasterio S. Mariæ Venationum

Sanctam Epiphaniam, virginem Deo sacram, vitæ sanctimonia et religiosa humilitate, quam regis, ut volunt, natalibus illustriorem hoc die, ex Ferrarii Catalogo utroque Sanctorum, ex Jacobi Guallæ lib. v, cap. 23 Sanctuarii seu Historiæ Ticinensis, ex Stephani Breventani Historia de Rebus Ticinensibus lib. iii, cap. 23, ex Buccelini Menologio Benedictino pag. 692, denique ex Romualdi a S. Maria Papia Sacra parte ii, pag. 150 fide, quorum consensione unanimi hoc die Ticini Virgo sancta colitur, inserimus Operi nostro. Velus Ticini Benedictinarum virginum monasterium est, S. Mariæ Venationum appellatum, jam inde a regum Langobardorum, qui sedem regiam Ticini aliquando constituerunt, tempore exstructum, in loco, tum temporis suburbano et regis Venationibus, unde nomen traxit, celebri. Id S. Epiphania fertur olim incoluisse, ac virtutibus prodigiisque illustrasse, et corporis sui exuvias ad nostram usque memoriam honorasse ditasseque. Fertur idem monasterium sub annum 750 condidisse Rachis, seu Rachisius, Langobardorum rex et sanctæ Virginis pater, priusquam, regia dignitate contempta abjectaque, Casini monachum induit: verum de his pluribus infra. Interim vero, si quis plura hoc de monasterio scire desideret, Romualdum supra laudatum, part. i, pag. 31 et 2 seqq. consulat, ubi de illo plura reperiet.

sanctimoniam olim virginem, paucis hodie memorant martyrologi recentiores;

2 Porro S. Epiphania, ut hoc in monasterio cultum annuum ex auctoribus supra laudatis habet; ita ejusdem cultus alio propagatus non videtur; cum ne Ticinensis quidem ecclesiæ Tabulis illius nomen adscriptum esse, Ferrarius dicat in Catalogo Sanctorum Italiæ ad diem 6 Octobris in Annotatis. Nemo itaque mirabitur, paucis dumtaxat, iisque recentioribus martyrologis S. Epiphaniam memorari. Paucis illius meminit Menardus: Papiæ, inquit, in monasterio S. Mariæ, quod apud Cæcias dicitur, festivitas S. Epiphaniæ virginis, filia S. Rachisii, Longobardorum regis. Paulo fusius de illa agunt Ferrarius et Buccelinus: sed horum verba prætereo, quod nihil contineant, quod in prolixiori Sanctæ elogio, quod illi ad diem 6 Octobris in Hagiologio suo

Romualdus texuit, non reperiat. Hausit id Romualdus tum ex auctoribus variis, tum ex veteri Ms. monasterii S. Mariæ Venationum de Vita S. Epiphaniæ, tum ex Miraculorum ejus Processu. Dolemus, nec Vitam illam S. Epiphaniæ, nec Processum miraculorum ejus ad manus nostras pervenisse; nec quidquam de utroque ætate Romualdum determinati certique scripsisse: Vitam, tamen, si eadem habet, quæ ex Romualdo infra attingemus, non admodum antiquam esse, ex infra dicendis apparebit. Romualdi de S. Epiphania elogium, quod unum instar omnium, quæ vidi, huc transcribitur, et Actorum speciem quamdam præ se fert, sic habet.

3 Epiphania, quæ et Retrudis virgo Ticinensis, patre Flavio Rachisio, Longobardorum rege, et Thesia matre genita, optimam sortita indolem, vel in ipsis tenerioribus annis, non obscuro futuræ sanctitatis jubare fulsit. Vix decennis, sæculi exosa illecebras, in arcano cordis virginitatem suam uni Christo dicandam proposuit, quem, tamquam verum animi sponsum, sincero prosequatur amore. Itaque, cum Rachisius, Zacharia Pontifice hortante, regno, quod sex et ultra annis obtinuerat, renuntiasset, summo sese Numini dicaturus, idem, quod ille principibus, in monachum attonsus, et uxor Thesia regalibus matronis, Epiphania item cum alia sorore Petruide virginibus religiosæ amplectendæ perfectionis illustre præbuit exemplum.

sed prolixius illi, * quæ

4 Antequam autem sacro clauderetur ascetorio, ut ei mundi nequitia clarius appareret, violatæ honestatis falso apud patrem a regalis aulæ adolescentula invidia accusata, irascentis furorem non sine miraculo declinavit Epiphania. Siquidem, re divinitus in somnis cognita, cum ante Crucifixi effigiem eidem causam suam commendaret, et Rachisius, clam, quid in Filia conclavi, cum altero colloquens, ageretur, audiret, agnita illius innocentia, ex accusatricis ore, inibi ab ipsa calumniæ veniam exorantis, ream obruncaturus feminam irruens, feralem ictum reparante Epiphania, et miraculose ex Crucifixi ore schedula decedente, sic inscripta: « Dimitte, et dimittetur tibi » necum incolumem, sed et a crimine absolutam dimisit.

et ex variis scriptoribus petitum

3 Fratre